

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrt leta . . . . . „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „politicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 17“ in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago voljno pošiljajo pod naslovom: Uredništvo oziroma upravništvo v Paternollijevi tiskarni v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Naš notranji položaj.

Po vsi Avstriji je vse precej trudno in prav nezadovoljno, neposredne volitve niso pomagale nič. Kakor je bilo poprej ta kraj Litave, tako je in ostane, kedo ve, koliko časa še.

Slovani naše države so ali v ostri opoziciji, ker se jim še zmirom stare krivice godijo, ali se na videz kažejo malo potolažene. Toda vsak narod v svoj rog trobi, vsak rog pa je drugačen, tedaj nij enoglasja, še manjše slišimo skladnosti in harmonije; za to ne zmagajo v sicer pravičnem, pa dolgem, trudljivem boju. Pravo prokletstvo je, da se mej saboj skoro koljejo Poljaki in Rutenci. Prvi hočejo druge pokončevati, in jim odrekajo celo pravico in zmožnost do omike. Nesreča je da se Hrvatje in Srbi pripravljajo zaradi zmešnjega prasanja: ali so vsi Slovani na jugu Hrvatje ali pa Srbi. Tudi ne marajo drugi za drugega, ker so prvi katoliki, a drugi staroverci. Nespametno in nekristjansko vedenje!

Cehi so se razdelili v Staročehce, ki nočejo ne v deželni ne v državni zbor; in Mladočehce, ki silijo v deželni zbor, v parlament na Dunaji pa tudi oni nočejo stopiti. Pri zaunjih volitvah se sicer sijano zmagali prvi, toda miru zaradi tega vendar nij.

Tudi mi v razne kronovine razcepjeni Slovenci smo se hudo zgrabili, nastal je boj mej klerikaleci in svobodnjaki.

Naši bratje Slovaki, ki se, kakor mi, Slovenci imenujejo, niso se še dobro zdrabili, prepohlevni so, kakor naši sosodje Istrijani.

Iz take moke ne bo kruha za nas Slovane v Avstriji in naravno je, da ne moremo predreti, da se sčasoma utrudimo, kajti reda nij v boji in skupnega delovanja ne, nekaterim celo poguma manjka.

Na drugi strani se tudi Nemci in Madjari ne morejo veseliti svoje dosedanje zmage, ker je nasprotovanje vendar le tako močno in tako zdatno, da ne morejo mirno uživati nadvlade, in se vedno bojé, da vendar le končno pravičnost obvelja. Boje se pa tem više, ker so Nemci in Madjari zelo rabili svojo moč, posebno na finančnem polju tu in unkraj Litave.

Vsled tega je štrna kaj zamotana v Avstriji, katera se ne more okrepiti ne doma ne pri postopanju na zunaj.

Godi se ji kakor privatnim družinam, katerih udje se doma vedno kavsajo in pravdajo. Sreče nij in blagostanje peša, pa tudi pri sosedah nijma taka družina spoštovanja ne veljave.

Ko se je svoboda proglasila, veliko je bilo upanje, da se vse kaj lepo pri nas uredi; toda čudno pa resnično, iz dežja smo v mnogih zadevah prišli pod kap. Kedo je kriv, veliko je prasanje. Svoboda sama na sebi ne, ampak tisti, ki je ne znajo, ali ki je nočejo pametno rabiti. Zato pa trdi marsikdo, da niso bili še zreli za svobodo saj nekateri narodi ne.

Res, da so avstrijski narodi zelo različni ne samo glede jezikov, ampak tudi glede omike, želj, potreb, vere in zgodovine, tedaj v vsakem obziru. Vse te različnosti se ne dajo odpraviti po nikakem, tedaj mora ustava, ki ima te narode vezati, na vse to ozir jemati, da bodo vsi zadovoljni in veseli ustavoverci. Nij dvomiti, ta naloga je težavna in drugega Soloma vredna; dvomiti pa tudi nij, da mora takej ustavi glavna podlaga biti pravičnost. Vsakemu narodu mora zagotoviti obstoj in razvoj po njegovih vzorih in pobedah; gotovo bodo potem vsi krepki stebri vzajemni strehi; pod katero najde potem vsak svoje varstvo, mir pa blagostanje. Vse naše dosedanje ustave od leta 1861 sem so se pregrešile zoper vse to, ker je bil volilni red, temelj vsake ustave, kaj krivičen.

Nemci takraj in Madjari unkraj Litave so v deželah v manjšini, in vendar so tu in tam v parlamentih v večini. Celó v deželnih zborih n. p. v Pragi in Gorici, nijmajo Slovani večine, da-si jih je v deželi, po dve tretjini. Volilniki za državni zbor in za deželne zборе so tako umetno spleteni, da imajo prvaštvo Nemci na Dunaji, Madjari v Peštu, in pri nas v deželnem zboru Italijni i. t. d.

In prav v tem, tedaj v jedru ustave je gladna krivica. Krivica pa ne rodi miru ne blagostanja, ampak prepir, vedni boj, in kakor smo videli tudi krah in revnost. Dokler se ta prvotna krivica ne popravi, in se ne izda vsakemu pravična narodnostna postava, žalibog nij nadejati se miru ne zadovoljnosti.

Tedaj pojte, pravijo, v državni zbor na Dunaj, tam je pravo bojišče za taka prasanja, in tam se da vse popraviti. No, vsi so bili in so tam razum Cehov, pa kaj so priborili v teh zadevah? Še §. 19 osnovnih postav ne morejo vjeti, akopram je ta §. veljaven kakor drugi, in so vsi uradniki nanj prisegli, kakor na druge ustavne §.

Cehi pa nočejo stopiti v lesenjačo, saj nepogojno ne, ker se prepričani, da večine tam ne dobijo, še manj pa večine dveh tretjin, da bi bilo mogoče preurediti ustavo; kajti nemški centralisti hočejo imeti gospodarstvo kakor Madjari na Ogrskem, naj stane kar hoče, in ne trpijo nobene svojemu gospodarstvu nevarne

preuredbe, ter nočejo pravični biti. Ako bi tedaj v parlament stopili Cehi, miru in porazumljenja vendar ne bi bilo, ampak še več prepira in srda. Ustava je morala torej že v jedru pravična biti vsakemu narodu, morala je nedotakljivo mu zagotoviti po primernih naredbah njegov obstoj in razvoj. Vse to ne sme odvisno biti od kakega drugega, ali od več drugih narodov, in če je, nij varnosti ne svobode, in hudi boji nastanejo samo po sebi; kajti lahko in rado krivo rabijo državno moč večine drugim narodom nasproti. V Avstriji je torej položaj kaj hud, in zamotane so vse razmere. Kedar se to izboljša, kedar zmagata zdravi um pa pravičnost, nihče ne more prevideti; ali to vemo in živo čutimo, da moramo avstrijski Slovani vsi si vzajemno pomagati, da moramo spraviti v naše skupno delovanje previdnost, pogum pa disciplino. Kar smo do zdaj napredovali, in kar smo malega pridobili; napredovali je, in priboril si je vsak narod sam po dolgem, trudljivem delovanju in uže to nam je saj nekaj koristilo vsem. Tako, in še boljše delajmo naprej, pa zedini mo se tudi vsi, in nasledniki bodo veliki. Do tega bi nas morala celó gnati misel, da ne more na tako zacepljene moči, kakoršne smo avstrijski Slovani, opirati se noben vladar, ako bi tudi hotel; zatoraj združimo naše moči in ne čakajmo, da nas zmodri kaka velikanska škoda, ali nepopravljiva nesreča, saj smo zadosta uže zgubili in trpeli. Čas se zdi ugoden, ker se naša cesarska hiša jako bliža Rusiji in pravijo, da niste daleč do prijateljske zveze.

Dopisi.

V Št. Andreži, 10. avg. 1874. (Izv. dop.) Uže večkrat ste pohvalili v „Soči“ Standrežce kot umne kmetovalce. Res, oni se po noči in po dnevi mnogo trudijo, pa zato še niso umni, ampak le delalci. Poprijeti se nočejo nobenega napredka. Nad kmet. šolo in vsemi nauki umnega kmetijstva se posmehujejo in pravijo: „kaj ve gospod, kako je treba delati? Kedar je on kopal? Drže se le tega, kar so jim očetje in dedje sporočili. V koliko vrah verujejo, bi bilo predolgo napisati. Če kedo nevarno zbolí, menijo, da jim je kedo z vragovo pomočjo naredil; potem preresetajo vse svoje sovražnike, in uganjajo, kedo bi jim bil to naredil. Namesto da bi šli k zdravniku, hodijo raji k mažačem, zlasti k neki goriški babi, ki jim karto meta. — Eden drugemu je nevoščljiv, ter mu kolikor more na polji in drugod škodi. Fantje rogoviljo po noči, tule laško opol-

LISTEK.

Francesco Petrarca.

Spis. o njegovej petstoletnici
Franjo Zakrajšek, Nabrežinski.
(Konec.)

10. Proti konci l. 1350. po zadnjem potovanju v Rim vrne se v Padovo, od koder je česče zahajal v Benetke, kder ga je dože Andrea Dandolo imel v nenavadnih časih. V Padovo pride Boccaccio, poslan po Florencianih, rabiť ga s posebnim pismom za njih novo vseučilišče; a ne uslišavši prošnje te i povabila, odrine na Francosko, kder je ravno bil za novega papeža izvoljen Inocent IV. Imineniten je prepir, kojega je imel P. v Avinjenu z zdravniki. To je prišlo tako. Ko je namreč papež Klement VI. na smrt bolehal, mu Petrarca sporoči, naj se le varuje zdravnikov, ter naj si pokliče v spomin grobni nadpis, katerega si je bil dal vdolbsti cesar Hadrian: „Umrli sem zaradi toliko zdravnikov“ To vzbudi jezo, srd i strast, in uname se huda pismena vojska mej njim in nekaterim zdravnikom, čigar ime nij znano. Tudi rahli Petrarca rabil je mej drugim prav debele izraze, kakor: „medico insano e protervo“, in „montanaro e vecchio sdentato“ Tudi v tem prepiru se vidi, kako grozovito ja pero, soveda v

spretnih rokah, ne v kakoršnjih si bodi. Iz Avinjona gre P. v Milan. Ko pride vendar enkrat Karol IV. v Italijo i se v Mantovi ustavi, ga povabi v to mesto, kder je bil P. tudi sprejet kakti knez. Kako svobodno je smel P. govoriti, ali prav za prav koliko veljavo je on imel pred papeži, cesarji, kralji in imenitniki, kaže dovolje tudi sledeče. Mej razgovorom s Karolom nalleti napreč beseda tudi na neko knjigo, ki jo je ravno spisoval: „Uomini illustri“ imenovano. Cesar izreče željo, naj mu jo posveti „Da - odgovori Petrarca - vreden boš tega daru i posvečevanja, pa le tedaj, kedar boš štet mej izvrstne može, a ne samo zastran ničemurne krone; ampa marivoč zaradi slavnih činov in oobito zastran krepostnega duha.“ Tu je pač svoboda na vrhu vrhunce! Upal je P. da bode Karol dovršil začeto nalogo v Italiji. Zmotil se je; a to zmoto je pobotal z britkim pismom do cesarja. I Karol je bil vendar še tako velik, da nij mu samo ne zameril, ampa pozneje še sijajno sprejel v Pragi, sprejel - velikega pesnika i diplomata.

Petrarca pa je bil enkrat prijatelj samotnosti, kakor vsi veči misleci. (Saj ničle plavajo zmirom po vrhu. Votloglavec, če nij v živonjskem šumu, mora poginiti od straha samega sebe, ker nijma v sobi nikogar, da bi ga zanimal. Zato so taki najbolje gibčni z jezikom i sieršnjim telom; a le kedar je velika družba. Te marijonete pa še dolciti čast, da so duhoviti. Pa so: „facie magis, quam facietis ridiculi!“) Javnost - da si

ga je vse rado videlo - ga je nekako mrzela. Torej se spet izgubi v Linterno. „Io leggo e scrivo giorno e notte—piše tukaj-e coll' alternare a vicenda il leggere e lo scrivere mi vo sollevando.“ Veliko skromnost svojo - vrojena velikim dušam - skazuje: „Una cosa sola può ancora eccitare l'altrui invidia; cioè, eh' io son più stimato che non vorrei, e più che non converrebbe alla mia quiete. . . mi amano senza conoscermi e senza vedermi. Perciò esci assai di rado in pubblico, e forse per ciò appunto io sono amato e stimato.“ — Ali s prijatelji kaj rad pokramlja: „ma cogli amici sembro un ciarlone, forse perché li veggio rare volte; ma col parlare di un giorno ricompenso il silenzio di un anno.“ Evo, filozofa! —

Pripravi se, zalujoči genij s povezneno plamenico:

Temno duh pogrezni repetnico,
Ker pašč-na ura prazni drob,
Glej, moléči genij plamenico
Je poveznil pevcu tja na grob:
Tu strmečemu o zemlje slavi,
Ker pokoplje v pozabljenji se,
Šepetaje ti cipresa pravi:
Vse pogine, kar na svetu je!
V nezvenljive vrte fantazija
Posniku vodila je okó,
Kder je s' jaini venec poezija
Kazala mu je roko limbarsko;

zle pesni, in mnogokrat se pretepaajo. Tatvin se prigradi na cele kope. Če bi jih hotel ledo poučiti, ga dozdnevno radi poslušajo, ko pa odide, se krohotajo za njim. Otroci obiskujejo neradi šolo, in malokteri se nauči gladko čitati. Starejši jih nič ne silijo, da bi šolo pridneje obiskovali, mariveč jih z malovrednimi izgovori doma drže.

Čitalnica, za katero bi morali biti vneti, hira od dne do dne, in morebiti v kratkem pojde v krtovo deželo; kajti uže zdaj si more zaradi pomanjkanja udov samo tri časnike vzdrževati. Nij čuda, da se pri nas laški upliv vedno bolj množi. Odkar je zidana železnica, se je v naše naročje cela kopica laških besed ugnjezdila, in če vrh tega kedo katero tujo besedo zna, raji to pove, dasi mu je slovenska *znana. Pristava blizu žel. postaje je uže na pol polasčena, in v malo letih se utegne prigoditi, da bo št. Andrež, ki bi moral biti krepka prednja straža proti romanizmu, za slovenstvo popolnoma izgubljen.

Kaj je delalo naše prejšnje starešinstvo? Spregledavši, da je čitalnic malevredno sobo brezplačno prepuščilo, se mora reči, da nij storilo za narod in napredek nobene trohice. Tam so sedeli vsako zadnjo soboto v meseci naši „možje uad kamuna“, zijali so kaj jim kedo klepeta; in ko so se dobro neklestili in je prišel predlog na glasovanje, je rekel A proti B, drgnivši ga v stegno: kumpari, kaj rečeš ti? B proti C prav tako: „jest nu vin; kumpari ženšo, kaj misliš ti?“ In tako je šlo naprej. Ko so se tri ali štiri ure nasadeli, da so se jim hlače telesa držale, se je vzdignil „šjor pateštat“ in je sklenil „šaduto“ (sejo). Potem so šli nekateri možje domov, drugi pa so šli zmočiti si suho grlo. Sploh so naši starešine celo praktični zemljemerci. Prav nedavno so se kot taki zbrali v neki krčmi. Znaní (pa ne povsod, ampak le pri št. andrežkih starešinah) doktor prava in zlasti narodnega gospodarstva je bil predsednik in faktični zemljemerec. Popisavši pol funta papirja je rekel: „rajtingo sen nordu, poj na vin, ča je prav, kir na vin, ali ima 1 [°] 26 stopinj ali več.“ Nekdo trdi, da ima 1 [°] 70 stopinj. Po dolgem prepiru sklenejo iti poprašt izženirja, ali ima 1 [°] 36 ali pa 70 [°]. Ali nij to klasično?

Pa tudi izvrstni politikarji so naši starešine. Ko se snidejo pri poliči vina, je vsak državnik prve vrste. Samo to napako imajo, da enkrat zagovarjajo „republikanske“, drugičrat duhovsko-ustavne, tretjikat pa absolutistične principe. Zatorej bi se predrznili nasvetovati visoki vladi, naj bi pri prvi ministerski krizi se vsaj na tri naše starešine ozrla. Za vsako stališče bi bili izvrstni ministri t. j. uklanjali bi se pred vsakim vetričem.

8. avg. smo imeli nove starašinske volitve. Delalo se je še precej, da bi se starešinstvo reformiralo. Pa ta prva agitacija nas je prepričala, kako razumejo naši občinarji politiko. Od 346 volivcev se jih je udeležilo volitve celih 37!! Skoro vsak pravi, da mu je vse eno, kedo je v starešinstvu, kajti vsak „gleda, da bi praznil denarnico.“ Če ljudje kaj takega mislijo, potem je vse pri kraji. Pri agitaciji je marsikedo obljubil, da bo delal za nove starešine. Pa skoro vsak je postal figa-mož: ker nij nič delal, nij prišel k volitvi, ali pa je za druge može glasoval. Če ljudje svojo dano besedo tako držijo, potem nij čuda, da se ne more o značajnosti ni govoriti.—Izvoljeni so zopet kolovodje one stranke pol. komedijantov, ki so pri lanski volitvi drž. poslanca št. Andrež osmešili.

V prvem razredu je mej 12 volivec edini župan volil, in sicer je volil v drugem razredu za se, v pr-

Ah, v gorečem sreji je zatelelo,
Ter izšlo se je v tih vzdih,
I po svitlih strunah je zvenelo,
Kakor bi je šlatal skriti duh.—

Po raznih potovanjih vrne se Petrarca iz Benetk v Arquà, i tukaj sklene to čudo tedanjih i prihodnjih časov pozemeljsko življenje. Petrarca, zavidan in občudovan umrje v knjižnici na knjižni v noči 18. julija 1374., sedaj 500 let. „ed egli passò dalla calma dello studio alla calma della morte.“

11. Dozdaj se je več govorilo o tem, kaj je Petrarca v javnem življenji bil; odslej pa prav na kratkem bo treba omeniti njegove sijajne literarne zasluge.

Petrarca si je bil kakor vsi imenitni pisatelji vzel v izgled Cicerona i Virgilija. Spisal je mnogo latinskih del. Mej njimi so najbolj čislana: „De Contemptu Mundi“, „De Republica optime administranda“, „De Officio Imperatoris.“ S temi in enakimi deli je P. pokazal pot do prave latinščine, ki je bila tedaj zelo potrebna. Petrarca je bil tedaj probuditelj klasičnih študij, i to v pravem zmislu. O imenitnej pesni: Affrica je uže bilo gori povedano. Od veliko drugih del, katere je v latinskem jeziku spisal, ne utegnem spregovoriti.

Zelo važna so tudi njegova piema, pisana najimennitnijim osobam, državam in učenjakom 14. steletja.

Ali vse to bi ga ne bilo oslavilo. Vse te latinske knjige leže po knjižnicah v čistiljivem prahu in so hranjene kot spominček, kot spričevala tedanjega veka; njegove „Canzoniere“, njegove pesni v italj. jeziku so pa govorne priče velikanske fantazije njegove, i najvišij pa tudi najlahtnijim občutkom posvečenega duha. Petrarca je oče italjanske lirike in je kot pesnik znan in

vem pa za občino-in cerkev. Po §. 8. vol. reda je eno samo pooblastilo dopuščeno (postivnega pooblastila pa celo nij imel, ampak je za cerkev svojevoljno glasoval). Tedaj so štiri starešine edinoglasno izvoljeni! A ste slišali kaj takega?

Naš župan si je dovolil še drugo nepostavnost. §. 21. vol. reda pravi: „Vsaka vol. skupščina se shaja posebej.“ On pa je pustil, da ste bili tretja in druga vol. skupščina h kratu v vol. sobi. Potem nij čuda, da so skoro vsi volilci, tresoč se, kakor od mrzlice, glasovali le za pričujoče možake iz drugega razreda: kajti vsak se boji prizameriti se svojemu botru in rodstveniku, ki z uprtimi očmi gleda, ali se grešna duša upa takega možaka prezirati. Se to naj vam kaže št. aud. bistroumnost: dva volivec sta uprašala komisijo, katere može naj volita, in eden je celo rekel, naj ostanjo stare starešine (pa sam nij vedel, kateri so bili.) Živali št. andrežki, „kampeljei“!

Vendar so bili naši možaki „nad kamuna“ prisiljeni voliti tudi nekaj boljijh mož; uže tako jih je iztrebila smrt in starost. Obžalujemo, da se je znani Jožef Nanut precej po končani volitvi tretjega razreda odpovedal. Zakaj nij hotel ostati v starešinstvu vsaj kake tri mesece? ker potem bi bil prišel na njegovo mesto za napredek in narod vneti Fr. Budal; tako pa je ostal namesto njega eden lanskijh volivcev žalostne slave.

Mej novimi starešinami je Janez Nanut za župana najpripravnejši. Pa nočem jim svetovati, koga naj izvolijo; saj so neki same glavice, imajo „talent in retoriko.“ Vendar naj gledajo, da ne postavijo zopet takega županstva, kakoršno je bilo zadnje, da je bilo vsakemu pametnemu v posmeh. Sapienti sat!

I.

Iz trnovskega gozda. 10. avg. (Izv. dop.) Uže delj časa sem se napravljval svetu razkriti razmere našijh krajev, pa vedno i vedno sem odlašal, zdaj pa mi nij mogoče več molčati. Občina Trnovo i Voglarje imate uže dolgo prepir mej seboj i sicer zakaj? Zarad ene malenkosti. Občina Voglarje spada pod pod vikarjat Ravnic, pod županijo pa trnovsko. Voglarji pa bi radi prišli še pod trnovski vikarjat, ker je za nje bliže i pripravnejše i sploh za vse boljše, kakor da bi pod Ravnic spadali; to pa je uročilo prepir mej Voglarji i Trnovci. Nekateri Trnovci bi bili s tem zadovoljni, drugi pa temu nasprotujejo, opiraje se na sledeče: „Naši starši, tako pravijo, so se morali zelo truditi, da so si cerkev sezidali, stole narodili i sploh vse pripravo za cerkev napravili, zdaj pa da bi Voglarji zastoj naše stole guli; če nam dajo 7000 fl., potem jih vzamemo. Oni pa ne previdijo, kako da se v tem motijo. Res je, da so morali sami cerkev zidati i pripravo kupiti, Voglarji jim nijso v tem nič pomagali. Voglarji pa hodijo zljaj vsako noč deljo v trnovsko cerkev stole guli i pa nič ne plačujejo za to. Ali ne bi bilo boljše, ko bi Trnovci Voglarje k sebi vzeli, po tem bi jim vsaj kaj plačevali i pomagali. Vsa pameten človek razvidi, da to bi Trnovcem nič ne škodilo, ampak se koristilo, kajti Voglarji so zdaj vendar vedno na Trnovem i jim tudi klopi gulijo, pa zastoj; ali ne bi bilo boljše, ko bi jim plačevali, oni bi ne imeli dosti pravice več kot zdaj. Trnovci bi pa tudi nič s tem ne z gubili, temveč se pridobili. Jako se čudim, da so mej temi nasprotniki tudi taki možje, ki se štejejo mej trnovske pravke. To so vam pravi občinski svetovalci.

To stvar urediti si pa največ prizadevata dva občinska svetovalca, posebno pa g. J. Pdg. podžupan voglarski. Z vso pravico moremo reči, da ima omenjeni pod-

občudovan po vsem svetu. Svet, v katerem se sučejo njegove misli, je sijajno idealen i živahen. Vse prednosti, s katerimi se ponajajo Horacij, Pindar, Ovidij i Tibul, so zedinjene v neumrljivijh njegovijh pesnijh. Kakor v kalejdskopu se v njih vse spreminja in ureluje.

S tem prekratkim poročilom sklepam pa životopis, ki je vreden debele knjige, pritokovaje mu par vrstice, ki naj pokažejo, kako je ta pesnik rad občeval z naravo:

„Radovaje se ž njo
Moli mu duh sred narave;
Ko iz segrete jasne daljave
Žrtveniški ko sveti puh,
Sladki, prozorni v vzduh
Čadi letó.
Kedar po perji zažubori,
Sveta ga zona spreleti,
I neskončja v ožini
Blaženstva čuti
I svetove v dolini
Čarobne sluti.
Kakor tihi, glej, metulj cvetlice
Poljubuje tam, presrečni gost
Tak je sreče božal tovaršice,
Pil nebeško je zamaknenost
Tam ko v čarovitem ogledalu
Zre božanstvo je nadušje poln,
Ko je mirno po živjenja valu
Zibal se mu mislij zračni čoln *)“

*) To i sierašnje pesn. slov. vrstice so pisarčevce.

Pis.

župan mnogo zaslug za te občine, posebno pa za Voglarje, on si tudi prizadeva neke lujne pravice, ki so jih Voglarji v trnovskem gozdu imeli, zopet pridobiti. Oni so namreč imeli nekedar velike pravice v trnovskem gozdu, ravno tako Trnovci, zdaj pa so oni bolj nego drugi v tem obziru zatirani. Gotovo bi pa Voglarji i Trnovci v kratkem dospeli do boljšega stanja v tem obziru, ko bi le hoteli složno postopati i hrabro nekdanje pravice braniti; a žalibog da je v trnovski županiji le malo mož, ki bi se za blagor in omiko županije trudili. Priporočam vam tedaj Voglarji i Trnovci, posnemajte vrlega g. Pdg. podpirajte ga v njegovem poslu, ne pa ga še sovražití mu z nevhvaležnostjo dobrote poplačevate; videli boste, da kmalu bode vaše stanje v boljšem položaji.

Omeniti se moram, da tudi župan trnovski g. W. je jako previden i hvale vreden moz. Tudi v šolskem obziru stoji Voglarji jako slabo, do sedaj še nij bilo šole pri Voglarjih, k letu menla pa bole, i tudi za to ima g. Pdg. največ zaslug, ravno on i pa g. Pl. sta se za to naj več potezala.

V Ribemberku, 11. avgusta (Izv. dop.) Do leta 1868, to je do taistega časa, ko so bile c. k. okrajne v sedanja c. k. glavarstva organizirana, je našega okraja predsednik one dneve pred trgatvijo županstva uradno parabil, in se žnjimi o trgatvi pogovarjal. Ko so županstva po svojem mnenji odločila dan trgatve, se je zapisnik sklenil, in sklep se je potem po vseh županijah objavil; slep je bil takšen, da kedor bi se predrznil pred odločenim dnevom trgati, da se mu grozje pobere, in po dražbi proda, dobljeni denar pa da se mej uboge iste občine, kder se je pregrešilo, razdeli. Kako se s trgatvijo pa dandanes godi? Vsako županstvo sklepa za se; pa taisto, ki prvo trgatve odpre, drugi posnemajo, ako prav kisto trga; jaz bi rekel, da so po tem takem prisiljeni je posnemati, in zato, ker več posestnikov ne le v samo svoji, morebiti tudi v treh in več županijah vinograde posedajo, in tako zavoljo tatvine so prisiljeni svoj pridelek pokvariti.

Kaj pa je storiti, da spet red napravimo, kateri nam bo pri vinski kupčiji v velik dobiček? Županije našega sodnijskega okraja naj se parazumejo, in naj s posvetovanjem se starašinstvi pravila napravijo, v katerih naj bode mej drugim tudi člen, po katerem si županstva zberejo predsednika, kateri bode to vodil, pravila naj se predložijo deželnemu zboru, kateri nam bode brez dvombe ta koristno reč odobril. R.

Iz Kanala 7. avg. (Izv. dop.) (Letina, nesroča, streljanje k „časti božji“) Kakor večidel drugod, tako tudi v našej dolinici nam letos letina še precej obilne prideleke obeta. Akopram se je bilo zelo bati vsled mraza, ki je pozno v spomladi nastopil, da nam potrebni živež uniči, a zakusnjena pomlad je vso naravo z potrebnim dežjem in z primerno gorkoto preskrbela, da se je, kar je bilo popred zaspalo, vse na novo oživilo; tudi vinska trta, če hog da, nam žlahtno kapljico obeta.

4. t. m. so dobili tukajšnji žandarji povelje, naj vlove nekega hudobneža, ob enem znanega pijanca A... T... kateri je v pijanosti, od ktere nij nikdar prost bil, žugal lastno hčer z njenim možem vred ubiti, žandarji tedaj ga iščejo, i pozvedeli so tudi za kočvo ktereje je malopridnež tičal, iz ktere pa nij bilo težavno po več straneh uiti; pozno je uže bilo v noč, tema tudi velika, z ogadelj pošljejo nekega V... S... po imenu očeta troje otrok, 32 let starega v ono hišo, da pozve o malopridnežu; žandarji pa ta čas pred vrati čuvajo, zločinec pa najbrže je zavohal, kakšna ura bi mu utegnila biti, jo skuša hitro pobrisati, a ne skozi vrata, ampak skozi neka stranska okna, kar se mu je za isti večer tudi posrečilo. Ko V... S... ta prizor vidi, hiti žandarjema naproti, da bi jima dogledek naznanil; tema je bila velika, žandarja misleča, da je zločinec, ki jima nasproti hiti, postavita se nesprevidno z bodaloma v bran, na ktere revež V... S... nesrečno naleti in pod rebra smrtno rano dobi, krv mu je, se samo ob sebi razume, kakor iz izvirka tekla, nesli so ga okolu stoječi v nezavednosti v bližno bajtice i mu potrebno postrežbo preskrbeli, drugi dan se so je pa hitro podala tukajšna komisija na kraj, kder je nesrečni ležal, zdravnik pa, čeravno je rana zelo nevarna, nij upanja zgubil, ako ne bode vslel rane kaka druga bolezen prišla. Zločinec pa so žandarji vendar drugi dan ulovili, ko je namreč v neki drugi vasi ravno pri žganju sedel.

Brali smo uže večkrat v „Soči“ in v „Narodu“, koliko nesreč se je že pri pokanji z možnarji „k časti božji“ zgodilo; naj še jaz enega emenim, naj pa ne bode „bob v steno“, mariveč v žalosten vzgled povsod, in vsem občinam, kder župani ali bodi si kdor koli predstojnikov lahkomišljeni mladini v to zelo nevarno zabavo privolijo.—

5 t. m. v praznik „Marije snežnice“ nad Ančami pri Kanalu so ondetni fantje uže na vse zgodaj komaj zaspale ljudi se streljanjem z možnarji budili. Neprevidnost pahne dva mladeniča v veliko nesrečo. Ko sta so namreč možnarje zažigala, se jima eden noče užgati, zaradi tega jameta isti možnar z nekim železom vrtati, železo se ogreje i ko do dinamita pride, se možnar užge in prvemu roko razmesari, in družega pa obraz zasmodi tako, da nij več človeku podoben. Omeniti moram še to, da vsled te nesreče se je streljanje

nadaljevalo, in nij je bilo osebe, koja bi mogla ovo blazno i nevarno zabavo ubraniti.

Vi pa gg. „nunci“ raznih občin, le trobite v vaš in sčuvajte pametno naše mnenje v vašem „Golosu“ in učite ubogo in nešolano ljudstvo, da pri teh i enakih zabavah se streljanjem z možnarji si bodo fantje še več dinamita nakupiti morali!

X.

Iz Ljubljane, 10. avgusta. (Izv. dopis). (Poslanec — Prelesnik. — Vreme) Na Kranjskem sta dva dež. poslance položila svoja mandata v roke volilcev, eden je umrl; treba bo de torej na novo voliti. V velikem posestvu je prazno mesto enega deželne poslance po smrti v Gorici umrlega grofa Auersperga. Se eno mesto v velikem posestvu bode najbrž prazno, ker utegne baron Apfaltern prostovoljno svoj mandat v roke volilcev položiti, kakor je to storil z državo-zbornim mandatom.

Javno mnenje pravi, da je imel imenovani gospod dolgo časa neko bolezen, katera se hrepenenje po deželnem predsedništvu zove. Ko je pa poizvedel, da je predsednikov stol že zaseden, je takoj kot žaljen otrok svoj mandat za državni zbor odložil. Taki so ti gospodje. Dokler imajo up, da jim bo mandat pomagal do viših stopinj, ga obdrže; če pa up po vodi splava, pošljejo takoj tudi mandat za njim. Iz tega se očitno razvidi, koliko je takim gospodom za blagor naše dežele mari. Vse je le „geschäft.“ — Tudi za ljubljansko mesto je izprazen stol dež. poslance. Zakaj se je dež. poslanstvu nemškutar Suppan odpovedal, mi nij znano in nas sploh manj brega. Važnejši je prašanje, ali se bodo mogli naši klerikalci v sovrastvu proti Mladoslavencem toliko premagati, da ne bodo vode na nemškutarski mlin navračali, temuž složno za poštenega Slovenca glasovali. Roko za združenje v tem slučaju smo jim ponužili. Zlaj bodo mogli pokazati, ali je še njih geslo „rajši nemškutarja kot liberalnega Slovenca“ veljavno ali ne. — V Vipavi bode treba tudi nove volitve, kajti — kakor vam bode že znano — g. Gabrijan se je svojemu mandatu tudi odpovedal. Rudevalni smo, kedo bode tam za kandidata postavljen in kako se bodo naši Vipavci obnašali. Volilni možje so prejšnji — In poleg teh utegne še en mandat precej odložen biti. Klerikalno slovenski poslanec Jugovic, sicer pošten mož, je faliral, izgubil volilno pravo in bo menda moral tudi mandat položiti.

Mnogoimenovana oseba je na Kranjskem neki Prelesnik, kateri se večidel le s ponarejenjem bankovcev peča. Ta nesrečni človek ima to bolezen, da se ne mara od domovine ločiti. Bog-ve kolikokrat so ga uže hoteli in zaprli, a vsakokrat jim je ušel in se naravnost domov podal. Pred petimi meseci je tudi brez dovoljenja više gosposke mesto zapustil, katero so mu do smrti namenili, ter se domov spustil. A včeraj je bil uže tukaj pri profazu, kateremu je rekel: „Očka, pazite dobro, da vam ne uidem.“ Danes so ga zopet v trdnjavo na Ogrsko odpeljali, katera mu pa nič kaj dopadati neče.

Tudi vreme se je začelo norčevati. Do predvčerajšnjem smo imeli lepe gorke dneve, včeraj so pa bili bližnji hribi se snegom pobeljeni. Danes je pa zopet lepo.

Politični pregled.

Ministerstvo pripravlja vladne predloge za razne deželne zборе, kateri pa nijso nič kaj važni. Naš goriski zbor se snide 19. tržaški pa 29. t. m. — Posebno važnih razprav ne bo letos, razen one o naših srednjih šolah, ker dež. zbor vendar ne bo mirno gledal, kako ministerstvo naše šole germanizuje v kljub postavam in sklepom dež. zbora in dež. šolskega sveta. — Nadalje se je tudi nadejati, da bo dež. zbor letos vendar enkrat dognal postavo o na Goriskem silno potrebnih zemljišnih knjigah.

V Pragi poseben odsek pripravlja slovesnost za sprejem cesarja, ki se bo 2 dni mudil v tem mestu. Čehi ga hočejo demonstrativno sprejeti; a Rieger je objavil Pokroku, da ta lojalni in slovenski sprejem nij noben dokaz, da so Čehi zadovoljni se sedanjo cesarjevo vlado.

Mogoče pa je, da cesar namerava po lastni inicijativi kako poravnava s Čehi, ker ustavovorni listi vsak dan večo bojazljivost in jezo ovajajo zaradi cesarjevega potovanja v Prago.

Na Moravskem je pri oži volitvi za drž. zbor zaigral Mladočeh Kusy proti feudalnemu grofu Belkrediju. — „Vaterland“ je zaradi te dogodbe imenoval parlamentarizem mlako in volilno borbo dobro polje za advokate izurjene v zatajivni principov. — Proti linškemu škofu Rudiger-ju traja sodnijska preiskava zaradi neke sčuvane pridige proti konfesionalnim postavam. Nekateri gospodje so hoteli osnovati na Dunaji freimaurersko ložo, kakor-šna je na Ogrskem; a ministerstvo jim je to pre-

povedalo, vsled česar so zadovoljni klerikalci, ustavoverci pa kriče in se jeze. — Freimaurerija sicer nijma nobenega praktičnega pomena, vendar pa se je boje klerikalci in jo slikajo kakor strašno nevarno reč; Napoleon III. je bil, cesar Viljem in drugi udje vladnih hiš so še zmerom freimaurerji; torej mavtarija ne more biti tako huda revolucijonarna spaka.

Papežev poslanik, monsignor Jacobini potuje in obiskuje razne avstrijske škofe; sliši se da jih pomiruje in jim svetuje, naj se nikakor ne upirajo novim verskim postavam. Če je res!? Za Stremajerjeva groše se vkljub žuganju klerikalnih listov oglašajo mnoga duhovščina.

Da se prihrani blizu 1 milijon gold. pri vojnem budgetu, je vojni minister ukazal, da bodo vaje rezervistov trajale samo 3 tedne.

V hrvatskem saboru so precej v začetku padle ostre interpellacije, Mrazovič je vlado interpelliral zaradi zaprek, katere stavi ogrska vlada reformi politične uprave na Hrvatskem, Jakič zaradi utelesenja granice k Hrvatski, Makanec pa je prašal, če je ban zakon o reformi poprej predložil kralju nego ministru in če nij, zakaj ne? Ogrski ministri so na Dunaji, da se z našo vlado porazumè v važnih zadevah.

Italijanska vlada je zasačila v Bologni neko društvo rabukovcev rudečo internacionale in je mnogo teh komunistov zaprla, zdaj pa v večih krajih ljudi zapira ki so na umu, da so v zvezi z onim društvom. — To je čudno, da Italijani ne mirujejo, dasiravno imajo menda najboljše demok. vlado v Evropi.

Nemška je naznanila skoro vsem vevlastim, da hoče pripoznati španjsko republiko, kateremu koraku se bodejo pridružile tudi druge vevlasti. Karliski so se uže blizu Barcelone pokazali, španjska vlada hoče to luko blokirati, pa Angleži ji grozijo, da bodo priznali Karliste kot bejovalno vlast, če to storè. — Mnoge vlasti so za Nemčijo poslale vojne ladije v španjske luke, kar kaže na to, da ima španjska vlada protekcijo vevlastij.

Na Francoskem zdaj vse stranke ena proti drugi rogovilijo. Zuani Maršal Bazaine, ki je bil zaradi izdaje francoske armade n. smrt obsojen, po tem pa po Mac-Mahonu pomiloščen in za vse življenje interniran na otoku St. Marguerite, je te dni ušel in kakor se sliši, podal se v Italijo, eni trde, da celo v Vatikan. Gotovega pa se nič ne ve, ampak francoska vlada hoče neki ostro kaznovati iste, ki so krivi tega ubega.

Razne vesti.

(Namestnik baron Pino) je denes v Gorici, predstavljajo se mu vse goriske oblasti in goriska odlična gospoda. — Namestnik predsedoval je 12. tudi šolskemu svetu.

(Šolska konferenca) goriskega mestnega šolskega okraja bode 1. septembra v prostorih c. k. gimnazije. Obravnavale se bodo didaktične zadeve. — Ta konferenca bo, kakor, se sliši specifično italijanska; ne vemo, če bode slov. učitelji pri njej zijala prodajali.

(Glasovci - jezikoslovc) V zadnji številki tega pobožnega lista se je vsedel neki dopisnik na filološki stol in pravi, da ne smemo pisati ne „Vipolže“ niti „Lipovže“, mariveč da moramo odslej naprej edino pisati „Vipolje“, češ, da edino to ime je slovensko in pomenja kraj, kder se „polje vije.“

Mi nočemo biti pedanti, ker tudi nijsmo filologi, a prašamo le, od kod izvira italijansko ime „Vipulzano“? Pa kaj je klerikalcem pravilnost mari? Vsaj je uže dosti znano, od kod izpeljujejo imena Čepovan, Solkan, Grigar in da tudi ne „Privačina“ ne „Pribačina“ ni slovensko ime, nego po najnovejši izdavi slovenskega goriskega zemljevida se mora pisati „Prva češnja“, ker tam prve češnje zorè. To so slovenski goriski jezikoslovc, ki imajo tudi močno besedo pri pravih klerikalcih! Nehotè nam pride na misel šaljivo razlaganje necega koroškega duhovnika, ki pravi, da tudi ime „deutsche“ je čisto slovenske korenike. Slovenci so bili namreč vedno podložni Nemcem in ti so nam zaradi tega vedno dejali „dajte še“ in od todi so Slovenci dejali Nemcem „deutsche“. Oj slovenski Abderiti - Glasovci!

(Dr. Razlag) nam je poslal 12 vezanih iztisov svoje knjige iz mladih let „Zvezdice“, da je razdelimo kot spomin mej nekatere goriske rodoljube. Prijemniki se blagemu gospodu srčno zahvaljujejo in ga zagotavljajo, da jim bode knjizica vedno draga.

(Martin Madolin) eden najiskrenejših goriskih rodoljubov, umrl je 10. t. m. po dolgi bolezni v 26 letu svojega življenja. Bil je kupec in v zadnjem času si je bil jako mnogo kredita pridobil. Zapustil je četrto nedoraslih otrok in žalujočo soprogo. Tako izgubljamo večico za večico na narodnem drevesu v tako malo narodni Gorici. Bodi mu blag spomin!

V tvorak je bil pogreb, katerega so se večina Slovencev udeležili. Čitalnični pevci so mu tudi nagrobno zapeli.

(Sklep odstopa.) C. k. sodnja v Postojni je odstopila od sodnijske obravnave proti g. Andreju Vogriču iz Pevne, zdaj v Slavnjah, zatoženemu, da je ostrupil lastno ženo in otroka, kateri neresnični dogodljaj se je čital v mnogih časnikih. Postojnska c. k. sodnja je po zaslišanju postavnih zvedencev spoznala, da je zatožba kriva in da je vse sumničenje, katerega žrtev je bil g. Vogrič, brez vsake podlage.

Listi, ki so ovo vest prinesli, so prošeni, da to ponatisnejo.

(Nobelski nasledniki) so darovali dunajskemu mestu 350 tisoč goldinarjev, Frankobrodu pa 50 tisoč. Kako se ima ta denar porabiti, to bodo njegovi nasledniki kesneje določili. Gorici, v kateri je umrl zadnje dni prebival, nij nič dobila, akopram bi ji za nove naprave in po Rudolf Attemsovem krahu nekoliko tisočev ne škodovalo!

(Konec šolskega leta) za srednje šole bode neki 29. avgusta. Ustmeni zrelostni izpiti bodo, kakor govore, na gimnaziji 26 - 28, na realki pa 31. t. m. Drugod so povsod šole uže končane, le v Gorici se mladina in učitelji še vedno trpinčijo. Dobro je to, da letos nij navadne vročine, in da je avgust veliko hladnejši, nego so bili prejšnji meseci.

(Na sledu) so tisti osobi, ki je onega mrtvega otroka poslala po pošti v škatlji v Gradec. Tista deklica, ki je škatljo neslo na pošto se je izdalo in zdaj gre preiskava naprej. Sliši se, da se bo reč jako interesantno razvila in da prideta celó dva gospoda v predulo.

(V Volčah) je troščilo v kopo slame; slama gori in okoli kope mirno gledajo babe, neki duhovci je opominja, naj prinesejo vode, babe pa mu odgovore, da se ogenj, uzročen po streli, ne sme gasiti, ker je božja kazen, na kar duhovci molči. Še le ko so župan in drugi prišli in ukazali vodo nositi, se je ogenj ugasnil in se je tako rešila še polovica kope.

Kedaj bo luč prodrla v tako temoto?—

(Blaznica.) Pod tem naslovom dalo je na svetlo pjevačko društvo „Vienne“ u Zagrebačkem sjemeništu z birku popievaka za 4 muška grla. Za vsako grlo je posebno tiskana knjizica. Napevov ima za zdaj 95 hrvatskih in tudi slovenskih, vsi so izbrani in veščidelj novi. Celó delo bo stalo le 2 gold. Našim pevcom priporočamo to delo, ker so prav lepi napevi, da bodo imeli večo zbirko pri besedah in veselicah.

Banka Slovenija.

Uže na kalskem taboru leta 1868 so tam zbrani Slovenci sklenili točko, da se ima osnovati domača zavarovalnica. — Vsi dobri Slovenci morajo biti v tem edini, da tak zavod, če je dobro urejen, veliko koristi narodu, ki je na polju narodnega gospodarstva in umne ekonomije na tako nizki stopinji, kakor je naš slovenski. — Kako so tedaj z veseljem vsi slovenski inteligentnejši rodoljube živo pozdravljali leta 1872 osnovano zavarovalno banko Slovenijo. Ideja je bila lepa in jako zapeljiva za mali kapital. — Vendar pa so se uže pri začetku mej ošnovo te banke godile take reči, ki spominjajo na dunajski „Gründungsschwindel.“ Pri odborniki te banke so se precej v začetku okoristili, akcije so se delile za reklamo, banka je začela poslovanje z velikanskim upravnim apparatom, popolnoma po dunajski šegi. — V narodnjaskih krogih nij moglo v začetku prodrati pravo zaupanje v banko, ker so bili nekateri možje v upravnem odboru, ki nijso uživali posebnega zaupanja. — Po agitaciji in s pomočjo uplivnejših rodoljubov, ki so kesneje v odbor stopili, se je vendar časoma bankinim kolovodjem posrečilo, da so oddali potrebno število delnic in da so je sploh ljudstvo začelo zavarovati pri banki. Dr. Costa kot prvi predsednik (knez Salm je le posodil ime) je bil duša celega zavoda, kot takega se je zmirom kazal in kakor se sliši, predstavljal si je banko kot zavod za protežiranje svojih privržencev. — Marsikaj je samovoljno učinil in prav zaradi njegovega postopanja so se zaporedoma odpovedali prav odlični odborniki. — Kakor trde nekateri odborniki in bivši ravnatelj pl. Trenenstein, je Costa kriv, da so se osnovale podružnice v velikem štilu v Pragi, Pešti in na Dunaji. — Praška filiala je vsled nam poslanih dat v kratkem času požrla čez 100,000 gold. peštanska je stala 38,000 gld. in je donesla premije 12000 gld., dunajska je tudi v tej primeri passivna bila. — Uprašamo zdaj, kako vandalično gospodarstvo je moralo biti ono, ki je v še ne 1½ letu pri enem samem zastopu zapravilo čez 100000 gold? In kedo ima glavno kriv do, prvo odgovornost za to strašansko

gospodarstvo? Kedo drugi, nego dr. Costa, kateri se je tekm odbornikom in ravnatelju smajal, ko so ga svrtili pred takim početjem. No, in tak gospodar se žu-
lji prav ubozega naroda, kaj je zaslužil, kaj pa je dobil?

Zaslužil je javne graje in še več: pred sodnijo naj bi on moral zagovarjati lekkomišljeno gospodarstvo. — Namesto tega mu je zadnji občni zbor po predlogu enega sedanjih odbornikov (?) izrekel javno zahvalo za njegovo trujapalno prizadevanje in zasluge pri banki Sloveniji. — Človek pač ne ve, je li ta bila ironija, ali blnsfemija. Žalostno na vsak način in slab vzgled za bodočnost je, če se kaj takega godi v obč. zboru čisto materijalnega društva in tujci nam vsled takih blamaž po pravici očitajo nezmožnost.

Mi tukaj ne govorimo iz mrzenja do kake stranke ali osebe, mi se opiramo na fakta; mi globoko čutimo nesrečo, katera bi narod zavela, ko bi banka Slovenija morala sramotno propasti in mi smo prvi, ki čutimo potrebo, da se zavod ohrani, če le je še mogoče. — Mi nismo mej onimi, ki pravijo: „Pogine naj vse, kar nij meso iz našega mesa.“ Costa je moralno uže kaznovan, zaupnica ga ne opere. — Ampak pred občnim zborom polagamo odboru banke na srce, naj akcijonarjem natoči čistega vina, kajti prevelika bi bila njegova odgovornost pred narodom, ko bi tega ne storil. Odbor mora poznati stanje banke; njegova dožnost je tedaj, da delničarjem razjasni, koliko bi prišlo na vsako akcijo, če banka zljaj likvidira. — Če je stanje tako, da so pokrite vse rizike banke, po tem se ne bo bati tolike nevarnosti za nov kapital, ki se bode vpačal na delnice. — Če pa je stanje tako, da se rizike nijso popolnem pokrite, po tem bi bilo novo 10 % doplačilo le kapljica v morje in g. akcijonarji bi s tem svojo zgubo le dobrovoljno poviksali, ali motiha žrtvovali.

Trezno in resno naj delničarji 17. t. m. postopajo, naj se ne prenačijo na nobeno stran. Rodoljubje naj jih spremlja in naj sklenejo to, kar se jim še le po natančnem poznanju rečij zdi potrebno, da če mogoče rešijo zavod in z njim slovenski narod pred sramoto. Odborniki pa naj tudi dobro premislijo, če je mogoče zavozeni voz zopet poriniti v pravi tir, kajti, še enkrat ponavljamo, njih odgovornost je z vsakim novim korakom večja. — Če se ne more z nekoliko gotovostjo sklepati na zboljšanje, naj se odbor in delničarji rajši poprimejo one ideje, ki je te dni nastala v narodnih krogih, da se namreč Slovenija fuzijonira z Slavijo, kar bo za narod častnejše; to bi bila saj dostojnejša smrt našega prvega finančnega zavoda. A se smrtjo tega zavoda je zaupanja mej Sloveni popolnoma potrti za več let, ne bo več tako hitro mogoče kaj koristnega in samostalnega napraviti, tujci bodo zopet vse v last dobili, kajti narod, katerega načelniki à la dr. Costa nijso zmožni kaj stalnega, solidnega, napraviti in vzdrževati in ki ob času nevarnosti rep mej noge potegnajo, drugim nedolžnim pripustivši brigo in odgovornost za lastne napake, je pač nesrečen. Konečno povdarjamo še enkrat željo, da bi se banka „Slovenija“ ohranila, da bi temu zavodu vsi Slovenci brez razločka priskočili in da bi se na finančnem polju doseglja potrebna edinost in sporazumenje narediti v veliko korist in čast. A vse to želimo le po tem, če je še kaj zdrave podlage, drugače naj rajše denes nastopi, kar ima priti v slabši podobi čez eno leto.

(**Pozor županu in podžupanu.**) Po dolgem spaj se je sedaj vendar kar naenkrat razpisala volitev enega uda cenilne komisije mesto rancega Poljšaka. Volitve, ki bode 17. l. m., se smajo udeležiti vsi župani in podžupani vsega našega glavarstva. Nij dvombe, da vsi veliki dobro poznajo važnost cenilne komisije, in da ne bodo mirovali, dokler ne dobè moža sposobnega za tak imeniten posel. Nij žalosti, da je mož pošten in da zemljišča dobro pozna, temveč potrebno je tudi da je značajen in neustrašljiv pri zagovarjenji svojega prepričanja. Če mogoče obdržite staro navado, da dobi vsak okraj enega uda v cenilno komisijo, kar je prav pravično.

POSLANICE *)

Gospod Bonin!

V 31. št. „Soče“ ste objavili neko otroško jeremiado, s katero se zastoj skušate oprati s pripomočjo vaših komandiranih solarčkov, kateri so v strahu pred vami radi ali neradi zapisali, kar ste jim narekovali. Da je to istina, pripravljene smo dokazati, kadar vani drugo, pred sodnijo.

Čuditi pa se moramo, da ste še kot utopljenec za slamnato bilko prijeli, ktera vam ne more iz blata pomagati, v kterega ste po vaših črnih nakanah zabreli. Žugali ste tudi učencem, ko ste čutili, da je postal za vas neugoden zrak, da boste vsacega, kateri bi se predrznil kaj od vas povedati ali pisati, ztožili. Vi ste v šoli javno tudi mene grajali, da sem tepec i. t. d. Jaz nijsem nikdar nobenega solarja prašal, ampak so mi sami od sebe povedali; pravil mi je neki dečko, da ste celo njegovo mater kleli z besedami: „maldetta tua madre, che te ga manda a scuola.“ Ker pa vi dopisnika zadnje poslanice lažnjiveca in hinaveca imenujete,

hočem pa jaz zljaj drugače zaigrati. Vi merite po sebi ter pripisujete svoje umazane lastnosti še poštenim ljudem. Sveta dolžnost pa je vsakega rodoljuba, da brani neodtakljive pravice naroda, ktere vi z nogami gazite. Kakov sad bo imela vaša lesičja politika, položite roko na srce in izračunili boste na mih, kam da bo vas pritirala črna ideja? Kako pa, da se samo zaradi kletvine v šoli opravičujete, kde pa so druge točke zaostale, kde je nemoralnost in goljufiva prošnja, nesramni lažnjivec? Kako morete vi še poštene ljudi lažnjivec in hinavec imenovati v časopisih? Predrznite se le enkrat, tirjali bomo pred sodnijo od vas opravičenja in takrat ne bo zaostalo, da pride tudi znana prošnja za tretji laški razred v preiskavo, v katero sta zapletena vi in vaš adliatus Ferlinga. Velik tra-sem vam v vaših očeh in vsak pravi rodoljub, ker se brigam za narodno stvar; če pa se za šol brigam, imam toliko večjo dolžnost, ker imam tudi jaz otroke, katerih ne želim takim nemoralnim učiteljem v ožgojo dati, ko ste vi! Svetujem vam še: da ta čas, ko ste na-j nam, ne sčujete narola in ne delajte po hinavsko, kajti vsa salamonska modrost Ferlingova ne bo pomagala, kajti slepec slepec vodi toliko časa da se oba v graben zvrmeta. Bog daj, da bi se kmalu uresničilo.

V Rojnanu 4. avgusta 1874.

Luka Piščanec, v imenu več drugih.

Zarad napadov v Glasu izročil sem uradništvu tega lista poslanico, da se tudi pred tistimi opravičim, ki samo „Glas“ čitajo. V prvo mi je uradništvo objavilo, da ga sprejme, po tem pa mi je v listnici uradništva to odreklo, češ, da poslano je bilo uže v „Soči.“ Jez sem bil vsled tega še enkrat pri uradništvu; a ono me je odpravilo z odgovorom, da bosta gg. Mašera in Kigolj uže odgovorila. — V Glasu sem bil napaden in naravno je, da sem se hotel opravičiti tudi v tem listu. A gospodje od Glasa zapirajo vrata opravičbi, posebno če je obrnena proti kakemu g. naucu. Pravicoljubnost je lepa reč, a v Glasovih krogih nepoznana rastlina, tam raste srd, sovraštvo in drugi gdi, črni mah.

And. Kečjančič.

Mej prava omikane stavijo se navadno oni, ki so naj več časa pošolskih ktopèh hlače trgali. To mnenje pa nij vselej pravično, v dokaz tega naj služi ta le dogodek. Prvdeno so kronberški vikar g. Bajec na svoje mesto prišli, so se osebno za uda naše čitalnice naznanili, kar je tudi čit. odbor z veseljem na znanje vzel, misleč, da bode g. Bajec za čitalnico se mnoge brigali. Ko pa je čitalnični denaričar k g. Bajcu zastalo mesečino potrjati šel, mu g. Bajec prav surovo postrežejo in pravijo, da nočejo biti več ud čitalnice in da tudi nič ne plačajo. Denaričar povè to odboru, kateri pa meni nalei, naj mu jaz pišem. Svoje dolžnost izpolnovaje pisal sem pred mnogimi tedni pismo g. Bajcu, a g. Bajec nijso ne plačali ne opravičili se. Iz tega naj vsakdo razsodi, smemo li g. Bajca komikancem ali surovežem prištevati, in kak lep vzgled podaja s tem človeškemu dsuštvu.

Matija Doljak,
predsednik solkanske čitalnice.

Po naključbi prišla mi je v roke 32. številka Glasa od 7 t. m. in v listnici grdi me uradništvo, da sem se dne 26. julija naročil na tednik „Glas.“ ker pa nij res. Prosim, naj bode pri naročevanju po listkih drugokrat uradništvo boljše pozorno ter naj ne vzame naročilo na „Gospodarski list“ za naročilo Glasa; in naj ne trobi svoje bedarije v javni svet, da se hočem z ovim uradništvom norčevati.

V Ribemberka 10. avg. 1874.

Albret Kodrič.

Vsled smrti lastnika barvarije na Korrenji gospoda

Janeza Marušiča,

je ta barvarija nehala. Ker ima mnoge, posebno slovenskih strank v tej barvariji mnogo uže pobarvanih štren in druge robe, so s tem povabljeni vsi lastniki, da pridejo v obrok enega meseca po svojo lastnino, ker pozneje bodo morali plačati najemščino od shrambe in obresti od barvanine. — Roba se dobiva v omejejni barvariji tikoma palače grofa Attemsa ob pondeljkih in četrtekih.

Dedi rancega Jožefa Marušiča.

Javna zahvala.

Vsem p. n. gospodom, ter še posebno gg. pevcom, ki so spremili na poslednjem potu mojega preljubega soproga:

Martina Hadolina

izrekam v svojem in v imenu vseh soročnikov najsrčnejšo hvalo.

Frančiška Hadolin

OZGANILO

Razpis učiteljskih služeb:

V sežanskem šolskem okraju razpisujejo se stem:

- a.) učiteljske službe v šolskih občinah III. vrste v Povirju, Rodiku in Štjaku. —
- b.) učiteljske službe v šolskih občinah IV. vrste v Kobiljiglavu, Vatovljah, Velikem dolu, Vojsčici. —
- c.) podučiteljski službi v Sežani in v Komnu šolskih občin II. vrste. —

Dohodki teh služeb so določeni v §. §. 22, 30, 33, in 36 deželno-šolske postave 10. marcija 1870. —

Podučitelj v Sežani dobival bode še fl: 100 deklade, a v Komnu užival prosto stanovanje obstoječe iz ene sobe. —

Prosilci naj vložijo svoje prošnje previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanjega službovanja najdalje do 10. septembra t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih. Prosilci, ki ne služijo v tem šolskem okraju, naj vložijo prošnje po njim predpostavljanih šolskih oblastih. —

C. k. okrajni šolski svet

v Sežani dne 7. Avgusta 1870. —

Mali.

Zavarovalna banka

„SLAVIJA“
v Pragi,

Oznanilo.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da smo pooblastili gospoda

Stefana Makuca

kot zastopnika banke „SLAVIJE“ na Goriškem in utjudo prosimo, da bi se omejenemu gospodu izreklo mej vsemi prijatelji, ki se želè zavarovati, popolno zaupanje.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO-ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI.

JAVNA ZAHVALA

Dolžnost moja je, vsestransko znanej zavarovalnej banki „SLAVIJI“ za natančno preiskavo požarne škode pri mojih postopjih, ter za jako hitro podeljeno mi plačilo javno zahvaliti se, ter tudi nje glavni zastop za južne avstrijske kraje v Trstu vsemu slavnemu občinstvu najgorkeje pripočiti.

Janez Comoli l.r.
posestnik v Podpeču pri Vrhniki.